

Et besynderligt udkast til lovforslag

Af professor Lars Bo Langsted
Aalborg Universitet

Udkast til forslag til lov om juridisk rådgivning er vel et af de mest besynderlige lovforslag, der længe er blevet udklækket af Justitsministeriet – stærkt inspireret af en såkaldt "tværministeriel arbejdsgruppe". Til gengæld ser man straks, at denne bagvedliggende arbejdsgruppe primært må have bestået af personer med en økonomisk/administrativ indstilling til juridisk rådgivning – nemlig personer fra Finansministeriet, Erhvervs- og Selskabsstyrelsen og Justitsministeriet. Hvad de har savnet i praktisk og teoretisk indgang til emnet, har de til gengæld haft i troen på, at fri konkurrence er al lykkes moder.

Nærværende avis havde i torsdags en omtale af Forbrugerombudsmandens reaktion på udkastet til lovforslaget – han kunne heller ikke lide det! Men den gengivne kritik er – trods sin klarhed – næsten mild.

Inden vi ser nærmere på det besynderlige i lovforslaget, er her dets hovedtræk:

1. Den nuværende vinkelskriverlov, hvorefter man ikke må reklamere med juridiske ydelser, medmindre man er advokat, statsautoriseret revisor, et pengeinstitut m.v., afskaffes, således at enhver ikke blot kan yde juridisk rådgivning, men også reklamere dermed,
2. Der indføres et nyt god-skik begreb (god skik for juridisk rådgivning),
3. Justitsministeriet skal udstede de detaljerede regler herom,
4. Forbrugerombudsmanden skal føre tilsyn med overholdelsen af det nye begreb,
5. Forbrugerklagenævnet skal være kompetent til at behandle sager om juridisk rådgivning,
6. Overtrædelser af det nye god-skik begreb kan straffes direkte med bøde

Ved en overfladisk læsning blot endnu en lov, der udtrykker kontrol med et erhverv i form af "god-skik" – regler. Et begreb der gennem de seneste 10 år er blevet udvandet til ukendelighed – oprindeligt udtryk for den måde udøverne af et givent erhverv agerede på, når udøverne opførte sig, som erhvervet gerne ville have det. I dag ganske almindelige ordensmæssige forskrifter, der udstedes af administrationen og derfor har mistet enhver form for virkelighedsnær vurdering endsige erhvervsmæssig legitimitet. Det ville være mere regulært at kalde en spade for en spade og ganske enkelt udstede en "virksomhedsbekendtgørelse" i stedet for at anvende en generalklausul, der ikke tilsigtes udfyldt på anden måde end gennem administrativt fastsatte regler.

Ved endnu en gennemlæsning går det op for én, at der – selv hvis man går ind på tankegangen – er visse mangler:

1. Der er ingen definition af "erhvervsmæssig juridisk rådgivning", bortset fra lovforslagets bemærkninger.
2. Der er intet krav om nogen uddannelse,

3. Der er intet krav om en ansvarsforsikring,
4. Der er ingen officiel autorisationsordning,
5. Der nævnes intet om juridiske rådgiveres reklamering på trods af det forhold, at bemærkningerne til lovforslaget indledes med: Formålet med lovforslaget, er at skabe mulighed for at rådgivere – udover advokater – kan reklamere med, at de driver virksomhed med juridisk rådgivning.
6. Der siges intet om, hvorledes man forestiller sig den nye "gode skik" anvendt i tilfælde, hvor ydelsen af juridisk rådgivning og assistance allerede måtte være dækket af eksisterende erhvervs god-skik regler – f.eks. en revisors skatterådgivning til en klient.

Udgangspunktet for lovudkastet er rigtigt: det forekommer besynderligt, at den nuværende retsstilling er således, at enhver gerne må yde juridisk rådgivning, men at det ikke er enhver beskåret at måtte reklamere dermed. Et andet rigtigt udgangspunkt er, at især rådgivning og assistance af næsten enhver slags efterhånden ydes af en lang række, meget forskellige erhverv. Man taler i den forbindelse om brancheglidning, og man har til tider ganske svære problemer med at finde ud af, hvilke krav, man kan stille til rådgivere, der har bevæget sig ind på andre erhvervs "territorium". Man kan f.eks. spørge om dybden af de krav, man kan stille til en rådgivers skatteretlige viden er den samme, uanset om rådgiveren er advokat, statsautoriseret revisor eller bankrådgiver i det lokale pengeinstitut. Dette spørgsmål kommer særligt på spidsen i sager, hvor klienter rejser erstatningskrav mod rådgiveren, f.eks. fordi denne ikke i sin rådgivning har medinddraget en netop vedtaget skattelovsændring. Når domstolene får forelagt disse sager, vil de ofte spørge de relevante erhvervs responsumudvalg: kan man normalt forlange at en advokat eller en beskikket revisor har kendskab til netop dette hjørne af skattelovgivning og de nyeste regler her inden for. Som oftest vil domstolene bygge deres afgørelse på det svar, de får fra det kompetente responsumudvalg.

Man kan spørge om lovudkastet tilbyder nogen klientsikker løsning på disse reelle problemer? Næppe. Scenariet, hvis dette udkast til et lovforslag nogen sinde skulle blive til virkelighed, ville kunne være: en midaldrende skolelærer, der er træt af andre folks vanartede unger, men har undervist sporadisk i samfundsfag i 10. klasse, eller den nybagte HA-kandidat, der har haft erhvervsret i 90 timer og ikke synes der er nogen grund til at læse cand.merc., mener sig kompetent til at yde juridisk rådgivning. Han reklamerer med juridisk rådgivning og assistance af enhver art til meget lavere priser end advokater tilbyder. På hans hjemmeside kan man se, at han ikke er ansvarsforsikret, men som han siger, når folk undtagelsesvist spørger til dette: det er der heller ingen grund til – jeg vil ikke gemme mig bag en forsikring, men tør godt stå ved, at jeg udelukkende laver ordentligt arbejde. Forsikringer er for folk med dårlige nerver! Han tilføjer måske: og jeg har da heller aldrig haft nogen utilfredse kunder.

Tager man dette scenarium til sig og tænker på, hvor kompliceret juridisk rådgivning er, hvor mange hylde meter ny lovgivning og ny retspraksis, der kommer til hvert eneste år, hvor mange advokater, professorer, dommere og lektorer der vander sig under tidspresset og ofte erkender, at de simpelthen ikke kan nå at følge med i alt det nye, der kommer bare indenfor deres eget felt – må man spørge: til hvilken nytte er det da at lave en lov, der ikke blot ophæver forbuddet mod reklamering med juridiske ydelser, men ligefrem institutionaliserer sådanne "barfods-rådgivere" og prætenderer, at de er under tilsyn og kun rådgiver i overensstemmelse med "god skik for juridisk rådgivning". Det er ikke til gavn for skolelærerens eller HA'erenes klienter – de kan naturligvis være heldige at få korrekt rådgivning, men risikoen for at noget er blevet overset, er enorm. Det er heller ikke til gavn for konkurrencen – for den kan kun eksistere optimalt, hvor man ikke alene kan konkurrere på pris, men også på kvalitet. Og det sidstnævnte er ikke temaet i dette udkast!

Rigtigt skræmmende er det imidlertid at se nogle af begrundelserne for forslagene i udkastet. F.eks. siges det i udkastet om det manglende krav om ansvarsforsikring: "I lighed med arbejdsgruppen finder Justitsministeriet således, at en ansvarsforsikring må antages at blive så

udgiftskrævende, at det i praksis vil afskære en lang række rådgivere muligheden for at praktisere på dette område og derved i realiteten begrænse adgangen til markedet” Det kan anbefales at læse citatet igen – langsomt – og fundere lidt over indholdet. Der står reelt: Vi forventer, at forsikringsselskaberne vil blive mødt med så mange krav mod ”juridiske rådgivere”, at selskaberne vil beregne sig en meget høj præmie. Vi synes det er vigtigere at få så mange ”juridiske rådgivere” som overhovedet muligt (også de, der altså ikke har råd til at betale forsikringspræmien) end at sikre at kunderne også reelt har mulighed for at få dækket deres erstatningskrav (som ministeriet altså må mene, der må forventes en meget lang række af).

Høringsfristen for dette udkast udløber i morgen. Vi må håbe at den kommende regering ikke vil fremsætte dette udkast som et egentligt lovforslag, før det er langt bedre gennearbejdet end tilfældet er. Ingen vil være tjent med en fremsættelse i den nuværende skikkelse.